A stylized human figure with a glowing heart and chest area, representing hemodynamics and blood pressure treatment. The figure is rendered in a blue, semi-transparent style, with the heart and chest area highlighted in a warm, orange-red glow. The background is black.

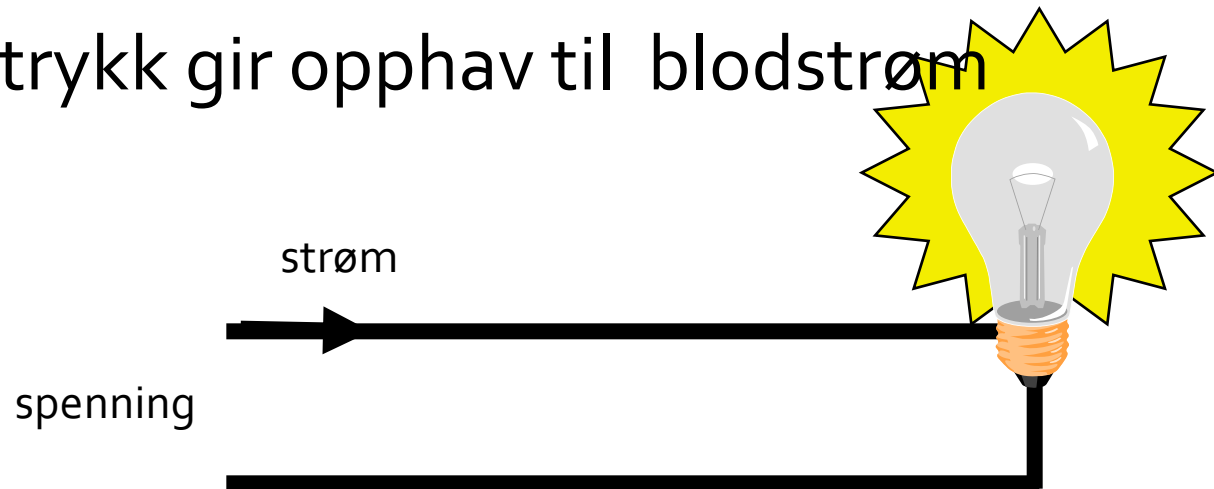
Hemodynamikk, pressorbehandling

VIKTIGE BEGREPER

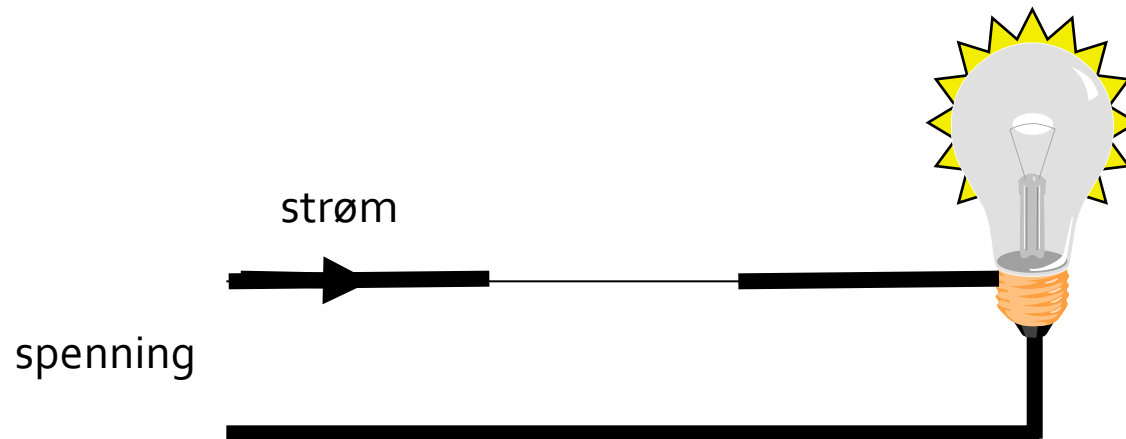

Hemodynamikk

- Hemo av *Haima* = Blod
- Dynamikk av *Dynamis* ~ Kraft som gir opphav til bevegelse
- Blodtrykk gir opphav til blodstrøm

Men normalt blodtrykk er ikke nok for å sikre tilstrekkelig sirkulasjon

Sammenheng blodtrykk/blodstrøm

- $\text{Blodtrykk} = \text{Blodstrøm} * \text{perifer motstand}$
- Perifer motstand kan økes ved innsnevring av kapillærer
  - (egen sympaticus stim. eller ved bruk av adrenerge medikamenter feks. NorAdrenalin)
- **Blodstrøm til et organ kan varieres over et stort område, med samme blodtrykk**

Cardiac Output = CO (CI)

- Hjerte minuttvolum. Dvs. hvor mange liter per minutt hjertet pumper.
  - Blir ofte index regulert. dvs. at man måler det iforhold til kroppsoverflate.

NB: Blodtrykk og blodstrømer altså ikke synonyme begreper – det er viktigere å estimere blodstrøm enn å bare fokusere på blodtrykk.

MAP = Mean arterial pressure

- Mean arterial pressure kan regnes ut ved bruk av:
  - CO is cardiac output
  - SVR is systemic vascular resistance
  - CVP is central venous pressure and usually small enough to be neglected in this formula.
- $MAP = (CO \times SVR) + CVP$

MAP

- Ved hjelp av systolisk (SP) og diastolisk (DP) blodtrykk, kan man regne ut MAP på en langt enklere måte:

$$\text{MAP} = \frac{(2 \times \text{DP}) + \text{SP}}{3}$$

Flere begreper:

- Inotrop: økt myocardiell kontraktilitet og økt slagvolum
- Pressor: middel som øker systemisk vaskulær motstand (afterload) og BT
- Kronotrop: økt hjertefrekvens
- Lusotrop: økt ventrikelrelaksasjon og redusert EDP.

SENTRALVENØS METNING = ScvO₂

- **SvO₂** kan brukes som et mål for cardiac index (CI).
  - Fordi: forskjellen mellom den oksygenen du leverer til blodet minus forbruket, er lik SvO₂.
  - Dette forbruket blir større jo lavere CI er - ekstraksjonen fra blodet blir større jo senere blodet renner - tilbudet er mindre! Derfor kan man si at den arteriovenøse oksygen differansen er et uttrykk for om CI og oksygentilbudet (DO₂) er godt nok.

Forholdet mellom oksygentilbud og forbruk bestemmer SvO₂

Konstant

øker/faller

faller/øker

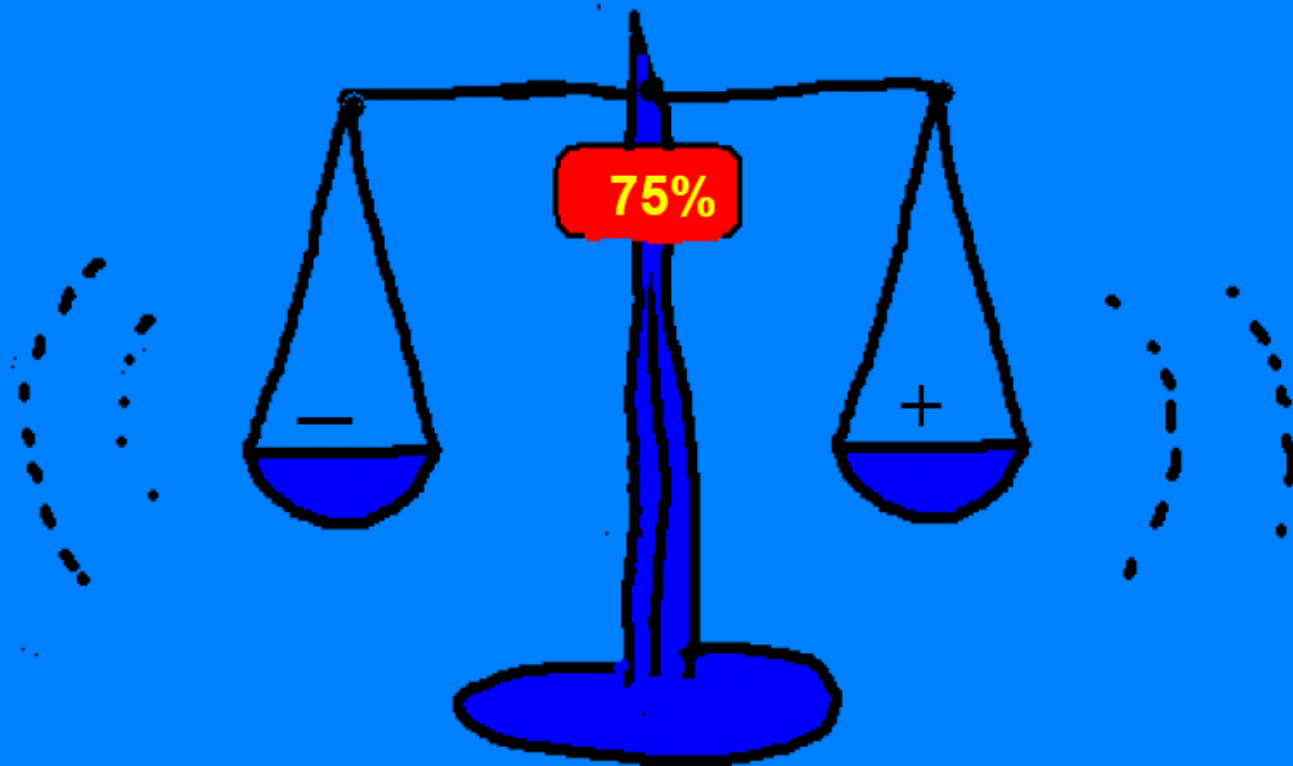

Øker/faller

konstant

øker/faller

Factors that influence mixed and central venous SO_2

$\uparrow VO_2$	$\downarrow DO_2$	$\uparrow DO_2$	$\downarrow VO_2$
Stress Pain Hyperthermia Shivering	$\downarrow PaO_2$ $\downarrow Hb$ $\downarrow$ Cardiac output	$\uparrow PaO_2$ $\uparrow Hb$ $\uparrow$ Cardiac output	Hypothermia Anesthesia

SaO₂ – SvO₂

=

forbruk i vev

Preload (fyllningstrykk)

- er den volumbelastningen hjertet utsettes for i diastolen – altså hvor mye som fylles opp i hjertet i diastolen.
- Det består av blodmengden som strømmer inn og atriekontraksjonen som hjelper til.
  - Eksempel: Ved dehydrering/væsketap vil preload avta.
  - CVP er et mål for preload, SV (slagvolum) GEDV fra PICCO-kat.
  - Ecco kan gi oss et godt bilde på væskebehov/status ved bl.a å se på vena cava – hvor fylt karet er og hvor mye den evt. klapper i sammen under inspirasjonen (respirator)

Afterload (motstandstrykk)

- er den trykkbelastningen som hjertet må overvinne for å få pumpet ut blodet som er fylt opp i diastolen – det vil si perifer motstand, blodtrykk.
  - Eksempel: Dersom det er en aortastenose som forsnevrer utløpet fra hjertet blir afterload høyere enn trykket i aorta.
  - MAP sier mye om trykkbelastningen. Har man picco-kat. så er det SVRI (systemisk vaskulær resistens)

Det sympatiske nervesystem

Alfa-adrenerg virkning

- α_1 -adrenergeffekt: Kontraksjon av glatte muskelceller i blodkarene
- α_2 -adrenergeffekt: relaksasjon av glatte muskelceller i blodkarene.

Beta- adrenerg virkning

- β_1 -adrenergeffekt:
  - Direkte kardial effekt:
    - Inotrop
    - chronotrop
- β_2 -adrenergeffekt:
  - Vasodilatasjon
  - Bronchodilatasjon
    - Hva med Ventolin-inhalasjon? – En selektiv beta2-stimulator.

Vasoaktive medikamenter

- Medikamenter som påvirker hjertefunksjon og sirkulasjon:

Vasokonstriktorer

- Adrenalin
- Noradrenalin
- Efedrin
- Fenylefrin

Vasodilatatorer

- Glyserylnitrat
- Nitroprussid
- Calciumblokker
- ACE-hemmer
- AT II-hemmer
- betablokker

Katekolaminer

- Adrenalin (epinefrin)
- Noradrenalin (norepinefrin)
- Dopamin
- Dobutamin

Reseptoreffekter

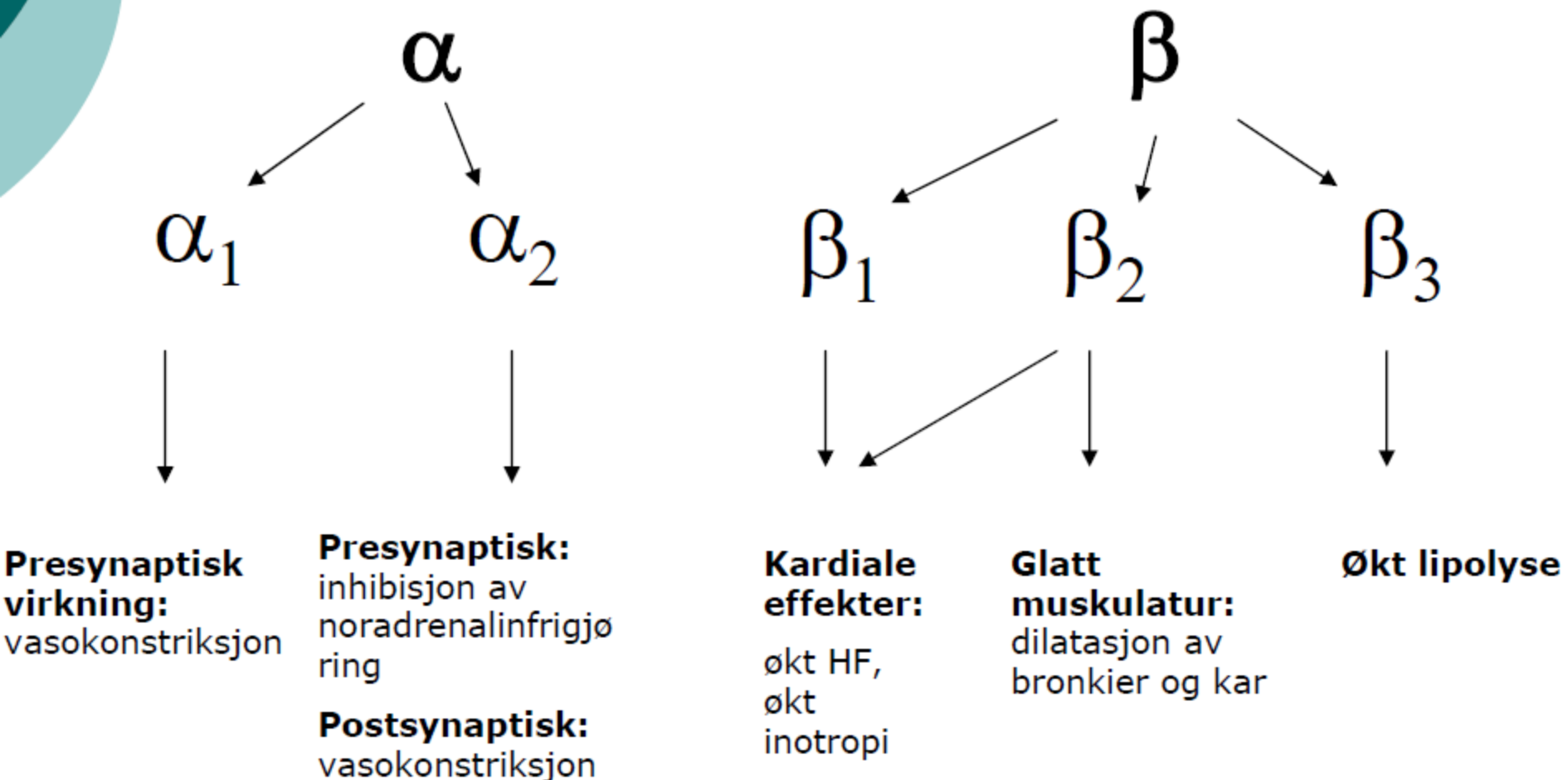
- α_1 : Vasokonstriksjon arterier og vener, inotropi i hjertemuskel, negativ kronotropi, mydriasis, sfinktere i GI-traktus og urogenitalt
- α_2 : Hemming av noradrenalinfrigjøring i CNS (cortex og spinalt) og aktivering av sympatiske grensestreng. Effekten blir bradykardi og hypotensjon, sedasjon, analgesi og angstdempende

Reseptoreffekter

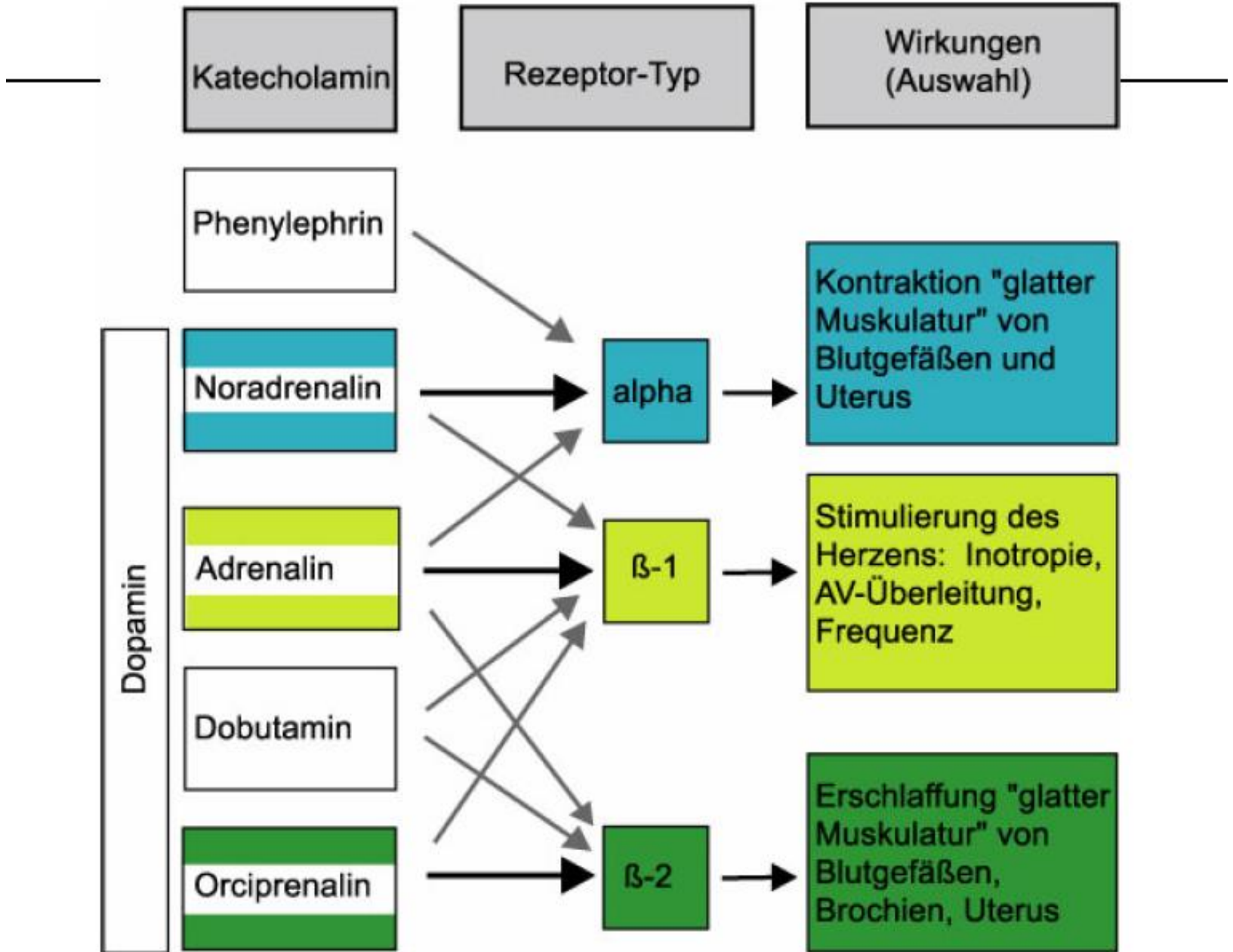
- β_1 : Økt inotropi, økt kronotropi, økt AV ledningshastighet, økt reninsekresjon
  - **CARDIAC OUTPUT STIGER!**
- β_2 : Økt inotropi, økt kronotropi, glykogenolyse, lipolyse, K^+ inn i cellene, relaksasjon av bronchier, GI-traktus, og uterus
- Dopamin:
  - D1: vasodilatasjon renale og mesenteriale kar
  - D2: medierer kvalme og oppkast

Reseptoreffekter

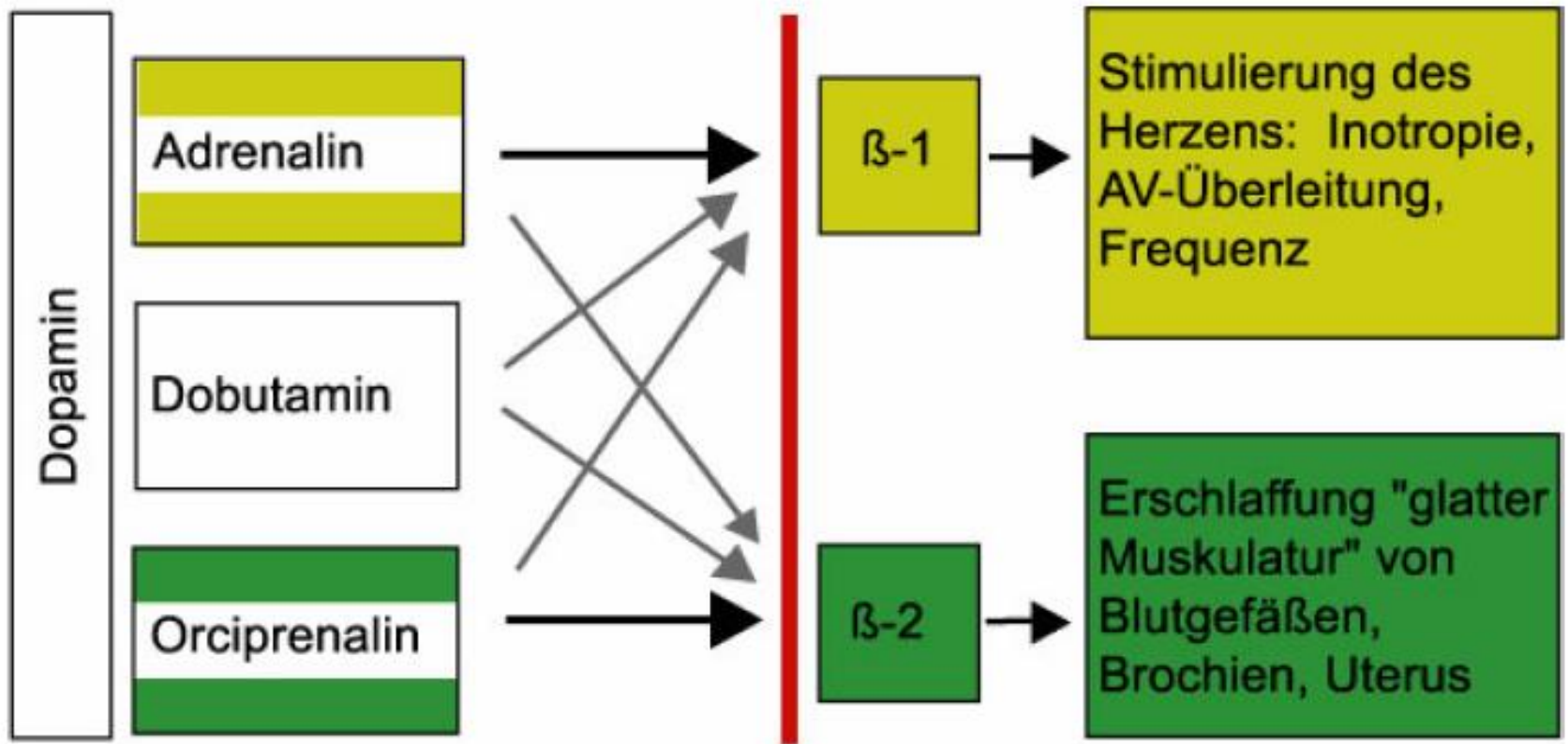

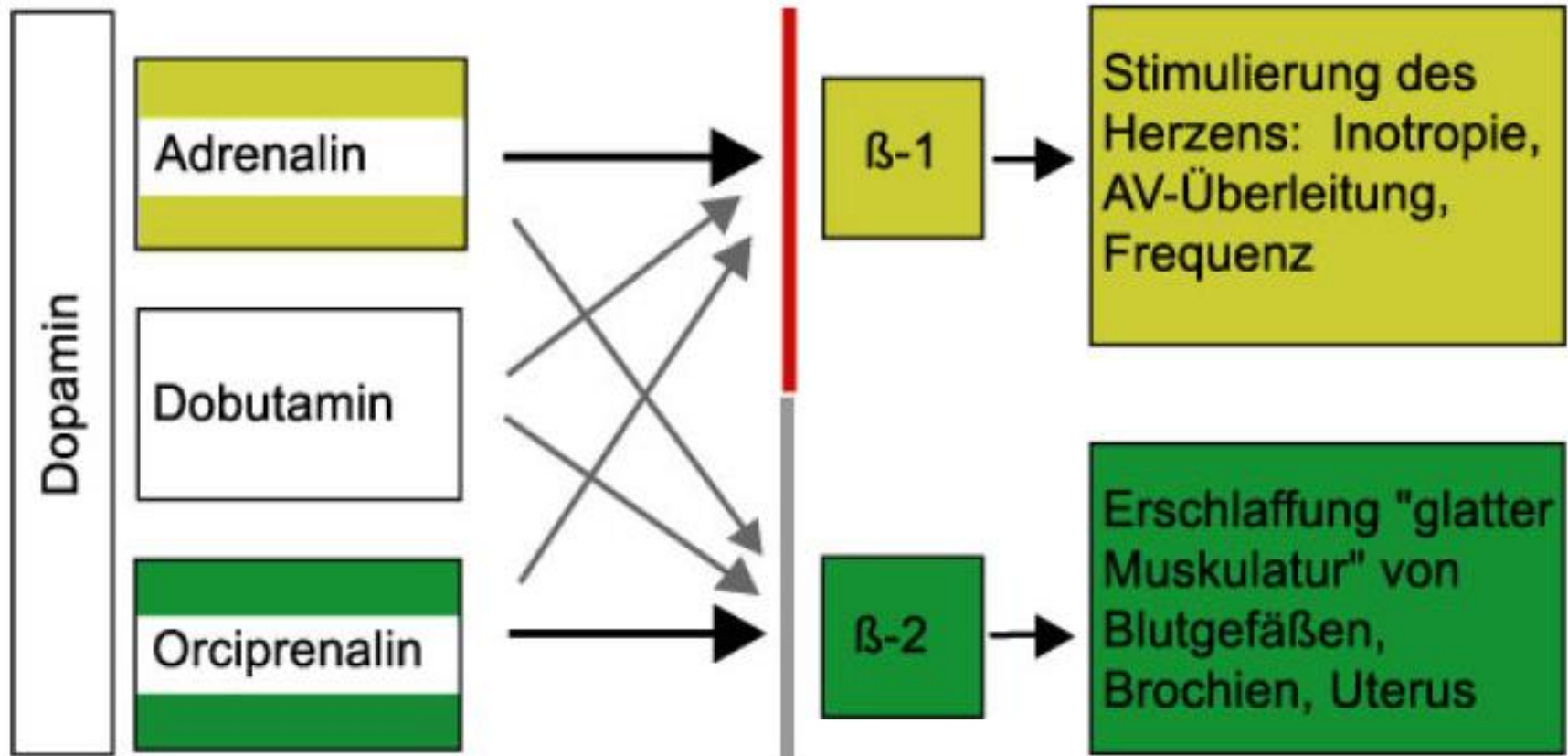

Beta-blokkering

Selektiv beta-blokkering

Adrenalin

- Indikasjon: CHF, myocardsvikt
- Effekt: potent β_1 , β_2 og α -agonist
- Lave doser: mest β -effekt. ØKT C.O.
- Økt dose: økt α -effekt. GIR LAVERE C.O.
- Dosering: 0,02-0,3 $\mu\text{g}/\text{kg}/\text{min}$.
- OBS: hyperglykemi, lactacidose

Noradrenalin

- Indikasjon: Lavt BT med lav SVRI
- Effekt: **potent α -agonist**. Moderat β -agonist. Ved lave doser er β -effekten dominant. Øker SVRI
  - C.O. synker (fordi afterload øker)
- Dosering: 0,02-0,3 $\mu\text{g}/\text{kg}/\text{min}$.
- OBS: bedret perfusjonstrykk, men kan gi nyresvikt

Dopamin

- Indikasjon: Lavt BT, CHF
  - Effekt: Dopaminerg, β_1 og α_1 -stimulering
  - $< 2,5 \mu\text{g/kg/min}$: dopaminergeffekt
  - $3-10 \mu\text{g/kg/min}$: mest β_1 -effekt
  - $10 \mu\text{g/kg/min}$: vesentlig α -effekt
- Dosering: $2,5-10 (15) \mu\text{g/kg/min}$
- OBS: tachycardi, spesielt ved hypovolemi

Dobutamin

- Indikasjon: CHF, kardiomyopati, høyre ventrikkelsvikt m/ pulmonal HT
  - Effekt: Vesentlig β_1 og β_2 , moderat α_1 -effekt. Øker kontraktilitet og reduserer SVRI og PVRI:
    - Afterloadreduksjon
    - Økt C.O.
  - Dosering: 2,5-10 (15) $\mu\text{g}/\text{kg}/\text{min}$
  - OBS: Tachykardi, evt BT-fall, spesielt ved hypovolemi (vasodilatasjon)

Efedrin

- Indikasjon: BT-fall (pga vasodilatasjon) ved regional og generell anestesi
  - Effekt: Direkte og indirekte α og β -agonist (via noradrenalin frigjøring)
  - Dosering: 5-10 mg iv, 25-50 mg im (voksne). Kan gjentas.
  - OBS: Tachyfylaksi pga uttømming av noradrenalin

Fenylefrin

- Indikasjon: SVT, lavt BT ved VVH, AS
  - Effekt: Potent α -agonist.
  - C.O. synker pga økt afterload
- Dosering: Bolus 50 til 100 μg , eller infusjon 0,1 – 1,5 $\mu\text{g}/\text{kg}/\text{min}$

Glycerylnitrat (nitroglyserid)

- Indikasjon: AP(angina), AMI(infarkt), ønsket BT-reduksjon, hjertesvikt (stuvning og lungeødem), ønsket reduksjon av preload
  - Effekt: Virker via NO frigjøring. Reduserer preload, afterload, ventriklens veggspenning og myocards O₂-forbruk. Dilaterer venesiden > arteriesiden. Dilaterer koronararterier. Nedsetter plateaggregasjon
- Dosering: 0,35-2 (4) µg/kg/min

Nitroprussid

- Indikasjon: Ønsket BT-reduksjon. Ønsket redusert afterload
  - Effekt: Vasodilatasjon av arteriesiden > venesiden
  - Dosering: 0,3 – 0,5 µg/kg/min
  - Vedlikehold < 2 µg/kg/min
  - Max.dose inntil 10 min: 10 µg/kg/min
- OBS: Kan ved store doser gi cyanidforgiftning. Kan indusere "coronary steal". Kan gi redusert koronar perfusjonstrykk.